

Regulerer vi næringslivet på en god måte?

I løpet av de seks årene Regelrådet har eksistert, har det blitt sendt ut mer enn 1500 nye lov- eller forskriftsforslag som berører næringslivet. Noe under halvparten er EØS-relatert og det er dermed fremdeles mange nye reguleringer som vi utreder og iverksetter selv her i landet. Er konsekvensene for næringslivet i form av nye kostnader og byrder tilfredsstillende vurdert når nye lover og forskrifter skal besluttes?

Leder
Sandra Riise
Regelrådet

Svaret er dessverre nei. I ett av fem av alle forskrifts- eller lovforslag som berører næringslivet og som ble sendt på høring de siste tre årene, omtales ikke konsekvensene for næringslivet overhodet. I alt for få saker utredes alternativer, og hensynet til de minste bedriftene er kun vurdert i noe over ti prosent av sakene. Det er meget overraskende at hensynet til de minste bedriftene så sjelden vurderes, spesielt tatt i betraktning den tverrpolitiske enigheten om hvor viktig denne store gruppen bedrifter er. Dette er det store flertallet av norske bedrifter og som oftest har de små administrative ressurser.

Regelrådet har gitt besparelser

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke blir påført unødige byrder gjennom nytt eller endret regelverk. Vi gjennomgår og avgir uttalelser i saker som påvirker næringslivet, og vi tar stilling til om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Vi er opp-tatt av at målene for nytt regelverk kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet. En av våre viktige oppgaver er å følge den faglige utviklingen nasjonalt og internasjonalt og gi informasjon og veiledning som fremmer effektiv regulering. Vi har kun eksistert i seks år, men har allerede

bidratt til besparelser for næringslivet som langt overgår kostnaden ved å drive Regelrådet fra oppstart og mange år fremover.

Kun forslag om regelforenkling i ett av fem forslag

Regelrådet har registrert at kun ett av fem forslag eksplisitt foreslår forenklinger av regler. Da er det kanskje ikke så rart at næringslivet ofte svarer at de ikke merker så mye til forenklinger, – det kommer så mange flere nye byrder enn det vedtas forenklinger. Beregning av de økonomiske konsekvensene er ofte fraværende (på tross av at utredningsinstruksen krever at økonomiske beregninger skal gjennomføres), derfor kan vi heller ikke tallfeste nettoeffekten som belaster næringslivet hvert år. Nye byrder er trolig vel så store som det som forenkles, men det å få frem konkrete tall vektlegges ikke nok av de som lager reglene.

Svakheter i utredningskvaliteten er et problem for de myndighetene som skal fatte beslutningene, og det påvirker næringslivet negativt. Mange saker ville blitt bedre behandlet og utredet med fornuftig tidlig involvering – der har forvaltningen mye å gå på.

Viktig med klart mål om forenkling

Det er imidlertid gledelig å se at blant annet gjennom vår informasjons- og veiledningsrolle har flere av de større

regelprodusentene tatt oppgaven mer alvorlig. Det er også positivt at Stortinget i fjor vedtok et nytt forenklingsmål på elleve milliarder kroner. Vi i Regelrådet er ikke i tvil om at dersom resultater skal oppnås, må forenkling være et klart mål ved ny regulering av næringslivet. Målet må være å utvikle en god reguleringspolitikk som er basert på god utredningskvalitet.

Mange virkemidler må tas i bruk

Dette innebærer å ta i bruk flere virkemidler. Myndighetene bør kontinuerlig involvere næringslivet i dette arbeidet. Effektiv regulering bør bygge på sunn fornuft, være målrettet, enkel å oppfylle og unngå unødige byrder. God regulering skal utnytte alle muligheter til digitalisering, er teknologinøytral, tar hensyn til trender som bærekraft, fremmer innovasjon, er koordinert med andre land, og er planlagt for at reguleringen skal stå seg i fremtiden. En bør hele tiden stille spørsmål ved om det kan tenkes å benytte andre alternativer som er mindre byrdefulle, som for eksempel å gå fra detaljregulering til bruk av standarder, gi informasjon, premiere, motivere til ny adferd, sertifisere, drive markedsovervåking mv. Videre er det klart at internt i forvaltningen jobbes det ofte for smalt og isolert med viktige reguleringsaker. Det må koordineres bedre og alle faggrupper en rår over bør engasjeres. For eksempel: når man foreslår å forby inn- og utleie av arbeidskraft, er det både et juridisk, økonomisk og teknisk

spørsmål. Vi i Regelrådet ser at alt for mange høringssaker mangler et bredt faglig grunnlag.

Større fokus på regelforenklinger internasjonalt

Det skjer mye på dette fagområdet internasjonalt og vi kan lære mye av andre. Regelrådet har god kontakt med de internasjonale ressursmiljøene på området, og vi er opptatt av å videreformidle beste praksis.

Vi har registrert at det over en tid har vært mye større fokus på «Better regulation» internasjonalt enn her hjemme. Gode rammebetingelser for næringslivet er et viktig konkurransefortrinn! Vi må hele tiden jobbe for å regulere næringslivet og vedta forenklinger som gjør at våre bedrifter ikke kommer dårligere ut enn internasjonale konkurrenter.

Praktisk implementering av åpenhetsloven

Vi opplever at mange virksomheter ønsker å etterleve kravene i åpenhetsloven og mange er godt i gang med arbeidet. Det er imidlertid mange som stiller seg spørsmål om «hvor mye» (eller «hvor lite») som må gjøres, samt hvordan gjøre dette rent praktisk.

Statsautorisert revisor
Josephine Rogne
Avdeling for Gransking, Compliance og Sikkerhet i PwC

Advokat
Marianne Støkken Pilgaard
Avdeling for Gransking, Compliance og Sikkerhet i PwC

Det er stadig større forventning om at virksomheter opptrer med ansvarlighet og respekt, også i sine verdikjeder. Dette er noe som kreves av myndighetene, men som man også ser etterspørres fra både kunder og leverandører.

Innføringen av åpenhetsloven i Norge må sees i sammenheng med det som skjer i resten av EU. UK Modern Slavery Act ble innført i Storbritannia i 2015 og Frankrike fikk i 2017 sin «Plan of vigilance». Tyskland og Nederland har vedtatt lover som trer i kraft 1.1.2023. Alle disse krever at virksomhetene gjennomfører gode aktsomhetsvurderinger av sine leverandører. I tillegg la EU i februar 2022 forslag til nytt direktiv for å harmonisere reglene. På sikt vil dagens norske regelverk utvides og slås sammen med nye EU-regelverk.

Enkel oversikt over kravene

Virksomheter som omfattes av loven plikter både å utføre aktsomhetsvurderinger, offentliggjøre en årlig redegjørelse for disse vurderingene, samt gi informasjon til enhver som retter en skriftlig forespørsel om det. Informasjonsplikten er gjeldende fra loven trer i kraft, mens redegjørelsen for aktsomhetsvurderingen senest skal offentliggjøres 30. juni 2023.

Virksomheter skal utføre regelmessige aktsomhetsvurderinger for å kartlegge, forebygge, begrense, reparere og gjøre rede for hvordan de håndterer eksisterende og mulige negative konsekvenser av sin virksomhet. Loven krever at virksomheter skal iverksette tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser avdekket gjennom aktsomhetsvurderinger. Videre skal virksomheten følge med på implemen-

terte tiltak og hvorvidt disse fører til ønskede resultater. Det fremgår også av loven at ansvarlighet skal være forankret i virksomhetens retningslinjer.

Slik implementeres kravene i praksis

I 2022 har vi bistått flere titalls virksomheter med å innrette seg etter åpenhetsloven og har bistått med informasjonsinnhenting, risikoklassifisering, monitorering og rapportering. Vår erfaring er at det å investere tid til å kartlegge og gjøre gode aktsomhetsvurderinger allerede nå vil gagne virksomheten på lengre sikt. Det er jo også slik at aktsomhetsvurderinger og tilhørende rapporteringer vil bli enklere å gjennomføre i år to og videre fremover om man allerede i år setter standarden.

PwC har utviklet en femstegsmodell for at virksomheter kan lykkes i arbeidet med åpenhetsloven. Arbeidet dekker alle krav som fremgår av loven, samt sørger for riktig forankring og involvering i arbeidet. Etter ferdig